

IOM International Organization for Migration
OIM Organisation Internationale pour les Migrations
OIM Organizaci3n Internacional para las Migraciones

INFORMATOR: PORTUGAL

1. Osnovne informacije

Glavni grad: Lisabon
Broj stanovnika: 10,6 milliona
Površina: 92.072 km²
Valuta: Euro
Stopa nezaposlenosti: 8% (2007)

2. Vize za posećivanje Portugala – osnovne informacije

Državljanima Hrvatske ne moraju podnositi zahtev za vizu za kratki boravak (C). Državljanima Albanije, Bosne i Hercegovine, moraju imati vizu. Na osnovu Sporazuma o viznim olakšicama i readmisiji između Evropske Unije i Albanije, Bosne i Hercegovine, državljani tih zemalja moraju i dalje imati Šengen vizu C da bi ušli u Portugal; međutim, imaju pogodnosti zbog smanjene takse za obradu zahteva za izdavanje vize (35€ umesto 60€). Mnoge kategorije podnosilaca zahteva (članovi porodica legalnih stanovnika, studenti i penzioneri, novinari itd.) mogu sada dobiti vize besplatno.

30. Novembra 2009. godine Evropska Unija je ukinula vize za građane Srbije koji putuju u zemlje Šengenskog prostora. Od 19. decembra 2009. godine građani Srbije, osim onih koji žive na Kosovu, kao i građani Crne Gore i Makedonije će putovati bez viza. Novi vizni režim će se primeniti na sve vlasnike biometrijskih pasoša, koji sada mogu da putuju u šengenski prostor i borave najduže 90 dana u periodu od šest meseci. Oni će moći da posete bilo koje zemlje kao turisti i da borave najduže tri meseca u bilo koje doba godine. To znači da tri meseca posle ulaska na teritoriju zemlje u šengenskoj zoni moraju privesti kraju svoj boravak i sačekati tri meseca pre ponovnog turističkog ulaska na tri meseca, prema režimu slobodnog kretanja bez graničnih kontrola. Za građane Srbije koji nameravaju da ostanu duži period od 90 dana i da rade i dalje će biti potrebna viza, kao i radna dozvola.

Šengen prostor je sastavljen od 28 evropskih država, kome pripadaju sve zemlje članice EU, osim Velike Britanije i Irske, a uključujući Norvešku, Švajcarsku i Island.

Za neke kategorije lica, npr. poslovne ljude, studente i novinare, potrebna dokumentacija je pojednostavljena. Neke kategorije redovnih posetilaca (uključujući poslovne ljude, novinare, studente,

Ovaj informator izrađen je u okviru projekta AENEAS 2006: Izgradnja kapaciteta, informisanje i podizanje svesti u cilju promovisanja uredne migracije na području Zapadnog Balkana. Projekat finansira Evropska Unija uz pomoć Švajcarske Federalne kancelarije za migracije i Nemačke federalne kancelarije za migracije i izbeglice

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Federal Office
for Migration
and Refugees

predstavnik građanskog društva) dobijaju vize za više ulazaka sa dugim periodima važenja a nosioci diplomatskih pasoša će biti izuzeti od obaveze dobijanja vize.

Detaljnije informacije pogledajte na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:334:0085:0095:EN:PDF> (za Albaniju)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:334:0097:0107:EN:PDF> (za Bosnu i Hercegovinu)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:334:0125:0135:EN:PDF> (za Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:334:0137:0147:EN:PDF> (za Srbiju)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:334:0109:0119:EN:PDF> (za Crnu Goru)

Za dalje informacije za podnošenje zahteva za vizu posetite Internet stranu Službe za graničnu kontrolu i strane državljanke (Serviço de Estrangeiros e Fronteiras - SEF) na:

<http://www.sef.pt/portal/V10/EN/asp/apoiocliente/index.aspx>

ili pitajte MSC osoblje da vam daju neophodne informacije i formulare za zahtev.

3. Migracija radi zapošljavanja

Radne dozvole

Radna dozvola vam omogućava da uđete u Portugal da biste privremeno obavljali profesionalnu aktivnost, bilo da ste zaposleni ili ne. Ova vrsta vize se može dodeliti za odobravanje boravka u Portugalu na period do jedne godine.

Postoje sledeće vrste radnih dozvola:

- Radna dozvola I – za obavljanje profesionalne aktivnosti u oblasti sporta i zabave;
- Radna dozvola II – za obavljanje profesionalne aktivnosti koja obuhvata naučno istraživanje ili koja podrazumeva visoko kvalifikovano tehničko znanje, koje u oba slučaja mora biti verifikovano na odgovarajući način od strane nadležne grane državne uprave;
- Radna dozvola III – za obavljanje nezavisne profesionalne aktivnosti u okviru pružanja profesionalnih usluga;
- Radna dozvola IV - za obavljanje profesionalne aktivnosti zaposlenog lica.

U određenim opravdanim slučajevima, viza za privremeni boravak omogućava nosiocu da obavlja profesionalnu aktivnost na isti način kao onom koji je nosilac radne dozvole. Nadležni organ za izdavanje radnih dozvola u inostranstvu je odgovarajuća Ambasada Portugala, dok je Služba za graničnu kontrolu i strane državljanke nadležna za ta pitanja u Portugalu.

Za dalje informacije pogledajte: <http://www.sef.pt/portal/V10/EN/asp/apoiocliente/index.aspx>.

4. Studiranje u Portugalu

Portugalska viza za studiranje vam omogućava da uđete u Portugal da biste pratili program studija u nekoj od zvanično priznatih obrazovnih ustanova; da obavljate naučno istraživanje kao deo akademskih studija ili koje je od naučnog značaja zvanično priznatoj instituciji; da obavite stažiranje kako biste završili studije bilo u inostranstvu ili u ovoj zemlji; i da obavljate stažiranje u kompanijama, državnoj upravi ili centrima za obuku koji se ne smatraju zvaničnim obrazovnim ustanovama. Ova viza se može dodeliti radi odobravanja boravka u Portugalu na period do jedne godine. Student može obavljati njegovu/njenu profesionalnu aktivnost na dopunski način dok uspešno obavlja svrhu zbog koje je viza izdata.

Informacije o dostupnim stipendijama za studiranje u Portugalu mogu se dobiti na:

<http://www.fae.pt/menu.htm>,

<http://www.cnedu.pt/engcnems.htm> (obe Internet strane imaju verziju na engleskom).

Lista glavnih univerziteta

Universidade de Coimbra (Coimbra): <http://www.ci.uc.pt/english/>

Universidade de Évora (Évora) <http://www.uevora.pt/?lang=eng&lang=eng>

Universidade de Lisboa (Lisbon)

http://www.ul.pt/portal/page?_pageid=173,1&_dad=portal&_schema=PORTAL

Universidade da Madeira (Madeira)

http://www.uma.pt/portal/modulos/noticia/index.php?NV_MOD=MODNOTICIA&NV_EAGR=EAGR_NOTICIA_BROWSER&TPESQ=PESQ_NOTICIA_DESTAQUES&IDM=EN

Universidade Nova de Lisboa (Lisbon) http://www.unl.pt/index.html?set_language=en&cl=en

Universidade do Porto (Porto) http://sigarra.up.pt/up_uk/WEB_PAGE.INICIAL

Universidade Técnica de Lisboa (Lisbon) <http://www.utl.pt/>

Universidade Autónoma de Lisboa (Lisbon) <http://www.universidade-autonoma.pt/default.aspx?lg=EN>

Universidade Católica Portuguesa (Braga, Lisbon Figueira da Foz, Porto i Viseu)

<http://www.ucp.pt/site/custom/template/ucptplportalhome.asp?sspageid=1&lang=2>

Universidade Fernando Pessoa (Porto) <http://www.ufp.pt/page.php?intPageObjId=13332>

Universidade Internacional (Lisbon i Figueira da Foz) <http://www.uinternacional.pt/InglesSite.htm>

5. Boravak

Viza za boravak vam omogućava da uđete u Portugal s ciljem podnošenja zahteva za dozvolu boravka. Ova viza za boravak omogućava nosiocu da ostane u Portugalu šest meseci. Međutim, lica koja podnose zahtev moraju uzeti u obzir da neko ko ima vizu za boravak još uvek nije građanin, već samo ima odobrenje da podnese zahtev za dozvolu boravka. Služba za graničnu kontrolu i strane državljane je nadležni organ za odobravanje boravka. Pri razmatranju zahteva za vizu za boravak, sledeći kriterijumi će se uzeti u obzir:

- razlog zbog kojeg se traži boravak i njegova mogućnost ostvarivanja, npr. spajanje porodice (podnosilac mora predati izjavu u kojoj navodi razloge za zahtev);
- sredstva za život koja podnosilac poseduje za život u zemlji (za način pružanja dokaza o datim informacijama potrebno je konsultovati regulatornu odluku (*Decreto Regulamentar*) Nº 9/2001, od 31. maja, koji se može naći na www.acime.gov.pt ; i
- uslove za smeštaj.

Za dalje informacije kontaktirajte:

Internet stranu Visokog komesara za imigraciju i etničke manjine www.acime.gov.pt

i Internet stranu "Serviço de Estrangeiros e Fronteiras":

<http://www.sef.pt/portal/V10/EN/asp/apoiocliente/index.aspx>

6. Lica koja traže azil i izbeglice

Prema Ustavu Portugala, azil je zagarantovan strancima i licima bez državljanstva koja se progone ili koja su ozbiljno ugrožena zbog svojih aktivnosti koje su u korist demokratije, društvene i nacionalne slobode, mira među narodima, slobode i ljudskih prava, ili njihove rase, religije, nacionalnosti, političkog uverenja, ili članstva u političkoj ili društvenoj grupi u njihovoj državi, ili ako su u stanju osnovanog straha od progona.

Portugalski Zakon o azilu predviđa dve situacije zaštite: status izbeglice, zaštita iz humanitarnih razloga. Postoje dve faze u proceduri dobijanja azila, procenjivanja osnovanosti zahteva, i ostvarivanja statusa izbeglice ili dodeljivanja dozvole boravka iz humanitarnih razloga nakon procene osnovanosti.

Za informacije o proceduri za podnošenje zahteva za azil, pogledajte:

<http://www.sef.pt/portal/V10/EN/asp/apoiocliente/index.aspx>,

Ili potražite informacije od MSC osoblja.

7. Spajanje porodice

Za imigranta koji je posedovao dozvolu boravka najmanje godinu dana, portugalsko zakonodavstvo dodeljuje pravo na spajanje porodice onim članovima porodice koji žive van Portugala – i, u izuzetnim slučajevima, sa onima koji su već u Portugalu – i onima koji žive sa vama u drugoj zemlji ili koje izdržavate.

Viza za boravak se izdaje članu porodice kada je odgovarajuća dokumentacija predata, da bi se podneo zahtev za dozvolu boravka. Član porodice će dobiti vizu za boravak koja važi dve godine. I u slučaju dozvole privremenog i stalnog boravka, pošto su dve godine prošle od kada je izdata prva dozvola, i pod uslovom da su porodične veze očuvane, članovi porodice će imati nezavisno pravo na dozvolu boravka.

Zahtev za spajanje porodice se predaje regionalnom ogranku Službe za graničnu kontrolu i strane državljanke u oblasti gde podnosilac boravi. Za dalje informacije o potrebnim dokumentima, pogledajte: <http://www.sef.pt/portal/V10/EN/asp/apoioCliente/index.aspx#0>.

8. Sistem zdravstvene zaštite

Svi imigranti koji su u Portugalu i koji su bolesni ili im je potrebna bilo koja vrsta zdravstvene nege, imaju pravo da budu primljeni u Zdravstveni centar ili bolnicu (za hitne slučajeve) a da te službe ne smeju odbiti da ih leče na osnovu bilo kakvog razloga vezanog za nacionalnost, nedostatak ekonomskih sredstava, nedostatak pravnog statusa, ili bilo kog drugog.

Zdravstvena zaštita koju pruža Državna zdravstvena služba (SNS) obuhvata negu vezanu za unapređenje zdravstvene zaštite i prevencije bolesti; zdravstvenu zaštitu opšte prakse i specijalističkog lečenja; smeštanja u bolnicu; dodatnih dijagnostičkih testova; lekova i farmaceutskih proizvoda; i veštačkih udova i drugih terapijskih protetičkih aparata.

Zdravstvena karta je dokument koji potvrđuje identitet njenog nosioca, organima i službama koje su deo Državne zdravstvene službe. Ona se daje besplatno. Morate je pokazati radi lečenja, zakazivanja lekarskog pregleda i dodatnih dijagnostičkih i terapijskih usluga i propisivanja i dobijanja lekova. Da bi se dobila karta Državne zdravstvene službe, strani državljani moraju pokazati dokumentaciju kojom dokazuju svoj status boravka ili status dozvoljenog boravka zdravstvenom centru u njihovoj oblasti boravka ili radnu dozvolu koja ih ovlašćuje da rade u Portugalu. Svi pojedinci bi trebalo da su registrovani i poseduju Zdravstvenu kartu, a to se može dobiti u Zdravstvenom centru ili u Kancelariji za građane (Loja do Cidadão).

Za detaljne informacije o zdravstvenoj zaštiti za migrante u Portugalu pogledajte Internet stranu Visokog komesarijata za imigraciju i etničke manjine: http://www.acime.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=19&categories=Health+Guide+for+Immigrants.

9. Sistem socijalnog osiguranja

Generalna komisija za socijalno osiguranje (Direcção-Geral da Segurança Social – DGSS) je nadležna za sistem socijalnog osiguranja u Portugalu. Prema portugalskom zakonu, izbeglice, lica bez državljanstva i stranci koji borave u Portugalu zaštićeni su nedoprinostnim sistemom socijalnog osiguranja pošto nisu pokriveni obaveznim doprinosnim sistemima socijalnog osiguranja.

Pogodnosti koje su obezbeđene ovim sistemom zavise od ispunjavanja testa o sredstvima, tj. potrebno je da podnositelj zahteva dokaže da njegov/njen prihod ne prelazi iznos propisan zakonom. Dodeljuju se sledeće gotovinske naknade:

- porodična naknada za decu i mlade – mesečna naknada za porodične troškove za obrazovanje dece i mladih
- donacija za sahranu – neograničena jednokratna naknada za pokrivanje troškova sahrane bilo kog člana porodice ili bilo kojeg drugog lica koje boravi na teritoriji te zemlje. Korisnicima ovog sistema garantuje se isplata penzije živom supružniku primaoca socijalne penzije, penzije za decu i mlade dok ne ostvare punoletstvo ili osamostaljenje ako su siročad roditelja koji nisu obuhvaćeni nijednim sistemom socijalnog osiguranja.

Za dalje informacije, pogledajte DGSS Internet stranu: <http://www.seg-social.pt/>

10. Smeštaj

U Portugalu, lokalne strukture kao što su opštine i parohije imaju administrativnu i finansijsku odgovornost za njihove zajednice i upravljaju nizom lokalnih službi i kolektivnih interesa, kao što su osnovne škole i socijalni smeštaj. Lokalne opštine, naročito oblast Lisabon (Lisbon Metropolitan) pokrenule su kampanju na lokalnom nivou za posebne Programe ponovnog smeštaja za etničke manjine i imigrante.

Za privatne inicijative:

Lisabonska služba stanovanja:

Service Apartment Lisbon: <http://www.arc-corporate-housing.com/city/corporate-housing-Lisbon.html>.

Lisabonski stanovi:

Lisbon apartments: <http://www.lisbon-apartments.com/>

11. Priznavanje stranih diploma i studija

Priznavanje diploma migranata u Portugalu se značajno menja. Institucija koja je odgovorna za proces priznavanja diploma u Portugalu je Visoki komesarijat za imigraciju i etničke manjine. Za dalje informacije pogledajte Internet stranu:

<http://www.acime.gov.pt/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=103>.

Informacije o procesu priznavanja mogu se dobiti i u Državnom sistemu za podršku imigranata, koje se nalazi u Lisabonu i Portu (na državnom nivou) sa svojim CLAII– Lokalnim centrima za podršku imigrantima, koji se nalaze u zgradama Opština, Parohijskog saveta ili NVO, sa malom kancelarijom koju vodi medijator institucije domaćina. Ona je opremljena kompjuterom koji ima pristup Nacionalnoj mreži informacija o imigrantima i telefonom.

12. Službe podrške migrantima

Nacionalni centar za podršku imigranata je kancelarija (stop shop) za imigrante koji žive u Portugalu, koja spaja nekoliko vladinih kancelarija i različitih kancelarija za podršku na istom prostoru. MSC osoblje će vam obezbediti NISC brošuru.

Nacionalna mreža za informacije o imigrantima (NIIN) pruža informacije imigrantima naročito na državnom nivou i, sa druge strane, portugalskom društvu uopšte koje ima neki interes vezan za pitanje imigracije. U okviru rada NIN je **SOS LINIJA ZA IMIGRANTE**, telefonska služba koja ima pristup za imigrante i za institucije koje rade sa imigrantima, koja pruža opšte informacije o problemima vezanim za imigraciju i posebno je spremna da daje savete u okviru ozbiljnih situacija (npr. napada na fizički integritet lica, situacije zlostavljanja na poslu, zlostavljanja u vezi sa smeštajem ili stavovima diskriminacije), a

dostupna je na tri jezika (portugalskom, engleskom i ruskom). Kontakt telefoni su: **808 257 257 / 21 8106191**.

Za dalje informacije pogledajte:

<http://www.acime.gov.pt/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=112>.

Informacije o velikom broju Udruženja imigranata koja postoje u Portugalu možete naći na:

<http://www.acime.gov.pt/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=117>.

Za dalje informacije o bilo kojim pitanjima vezanim za migrante možete kontaktirati Internet stranu Službe za graničnu kontrolu i strane državljanke na: <http://www.sef.pt/portal/V10/EN/asp/page.aspx>,

Ili Internet stranu Visokog komesarijata za imigraciju i etničke manjine:

http://www.acime.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=19&categories=Health+Guide+for+Imigrants.

13. Državljanstvo

Portugalsko državljanstvo se može steći putem svesne odluke, preko dece koja su maloletna ili hendikepirana, majke ili oca koji je stekao portugalsko državljanstvo, u slučaju braka sa portugalskim državljaninom, putem usvajanja i putem prijema u državljanstvo koje dodjeljuje Ministar unutrašnjih poslova prema zahtevu zainteresovane strane.

Portugalsko zakonodavstvo dozvoljava dvojno državljanstvo. Dete roditelja imigranata može steći portugalsko državljanstvo ako se rodi na portugalskoj teritoriji; ako roditelji poseduju važeću dozvolu boravka i ako su državljanini Portugala 6 do 10 godina, ili ako podnesu izjavu kojom potvrđuju želju da postanu Portugalci.

Zahtev za državljanstvo, uz ostala potrebna dokumenta, potrebno je podneti regionalnom predstavništvu Službe za graničnu kontrolu i strane državljanke ili, u slučaju kada takvo predstavništvo ne postoji, državnim guverneru u oblasti boravka, ili konzularnoj službi ako boravite van Portugala, ili Kancelariji centralnog registra u slučaju sticanja portugalskog državljanstva putem braka.

14. Vladine kancelarije nadležne za imigraciju

Ambasada u Albaniji

(Ambasada u Rimu)

Ambasada u Bosni i Hercegovini

Čobanija 12/1

71000 Sarajevo

Tel: +387-200-835

Email: embaport@bih.net

Ambasada u Hrvatskoj

Trg Bana Jelačića 5 / II sprat

10 000 Zagreb

Tel: (003851) 488 2210 / 1

E-mail: emb.port.zagreb@zg.htnet.hr

Ambasada u Makedoniji

(Ambasada u Srbiji)

Ambasada u Srbiji

Vladimira Gaćinovića 4

11040 Beograd

Tel: (38111) 266 28 95/71 Konzularna služba: (38111) 266 28 94

E-mail: portugalamb@sbb.co.yu

Služba za graničnu kontrolu i strane državljane (Serviço de Estrangeiros e Fronteiras - SEF):

<http://www.sef.pt/portal/V10/EN.aspx/apoiocliente/index.aspx>.

Visoki komesarijat za imigraciju i etničke manjine: www.acime.gov.pt